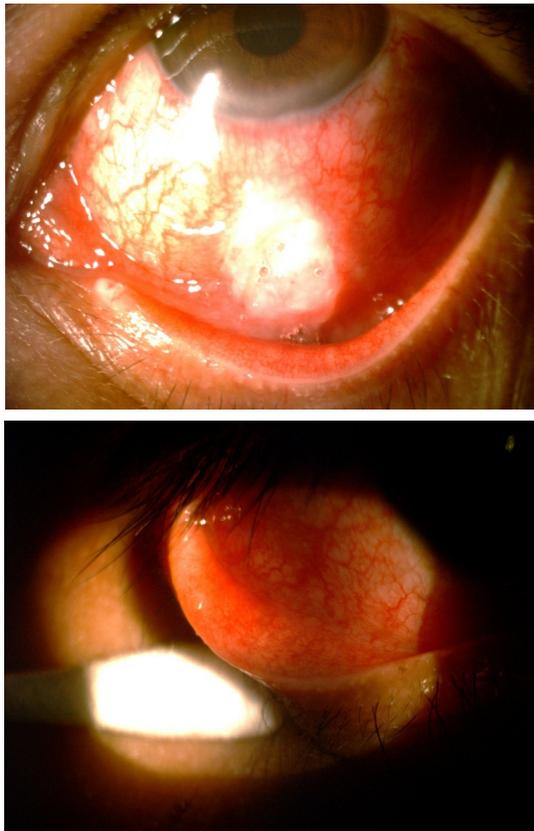

คลินิกปริศนา

พิพัฒน์ คงทรัพย์, พ.บ.*

* กลุ่มงานจักษุวิทยา โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี

ผู้ป่วยชายอายุ 44 ปี อาชีพทำสวน มารับการรักษาที่โรงพยาบาลชุมชนใกล้บ้านด้วยอาการตาแดง มีขี้ตาสีเหลือง เป็นเวลา 2 วัน แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นตาแดง ได้รับยา Chloramphenicol eye drop มาหยอดตา หลังจากนั้น 4 วัน อาการไม่ดีขึ้นจึงมาตรวจอีกครั้งที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด การตรวจตา พบดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ผู้ป่วยมาด้วย ตาแดง มีขี้ตา

จงให้การวินิจฉัย

- ก. viral conjunctivitis
- ข. bacterial conjunctivitis
- ค. allergic conjunctivitis
- ง. foreign body of external eye
- จ. chemical conjunctivitis

เฉลย

ง. foreign body of external eye (from durian flower)

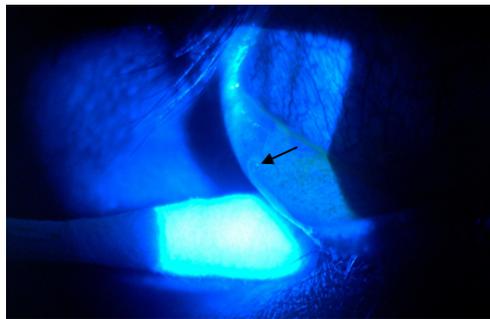
คำอธิบาย

ผู้ป่วยรายนี้มาด้วยอาการตาแดงมีขี้ตา ซึ่งสามารถวินิจฉัยแยกโรคได้ทุกโรคในตัวเลือกที่ให้ไว้ ในกรณี que คิดว่าติดเชื้อแบคทีเรีย ควรส่งตรวจ Gram stain ซึ่งทำได้ง่ายในโรงพยาบาลชุมชน หากคิดถึงการติดเชื้อไวรัสที่ติดต่อได้ เช่น Epidemic keratoconjunctivitis จะมีระยะเวลาการระบาดของโรคเป็นช่วงๆ อาจถามประวัติคนใกล้ชิดเป็นโรคนี้มาก่อนหรือไม่ ส่วนรายที่เกิดจากสารเคมีเข้าตา เช่น น้ำกรดทำยางพารา น้ำยาล้างห้องน้ำ เป็นต้น ควรซักประวัติว่าเคยมีสารเคมีเข้าตามาก่อนหรือไม่

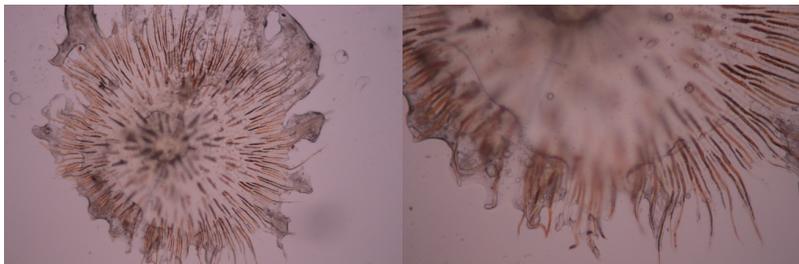
ผู้ป่วยรายนี้ให้ประวัติเพิ่มเติมว่าขณะ

ทำงานในสวนทุเรียน มีผงปลิวเข้าตาแต่ได้ล้างออกด้วยน้ำ จึงนึกว่าผงหลุดออกไปแล้ว แพทย์ผู้ตรวจควรตรวจตาซ้ำโดยละเอียด โดยพลิกเปลือกตาบน เปลือกตาล่าง เพื่อหาเศษผง ผู้ป่วยรายนี้พบเศษผงเกาะอยู่ที่เปลือกตาล่าง ถ้าตรวจดูโดยละเอียด ในรูปที่ 1 แม้ใช้แสงไฟปกติก็สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า เมื่อส่องด้วยแสงสีน้ำเงิน ทำให้เห็นได้ชัดขึ้น (รูปที่ 2)

เศษผงนี้เมื่อนำไปตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์กำลังขยาย 10 เท่า และ 40 เท่า จะเห็นเป็นหนามแหลมๆ โดยรอบ คล้ายปากของพยาธิ (รูปที่ 3) จึงเกาะแน่นกับเยื่อบุตาขาว ซึ่งเศษผงนี้เป็นส่วนของเกสรดอกทุเรียนหรือทุเรียนลูกเล็กๆ ที่เกิดหลังผสมเกสรเสร็จ ในการตรวจผู้ป่วยที่มาด้วยอาการระคายเคืองตาหรือตาแดงมาหลายวันแล้วไม่หาย ควรพลิกเปลือกตาบนและล่าง เพื่อตรวจหาเศษผงด้วยทุกครั้ง

รูปที่ 2 เมื่อส่องด้วยแสงสีน้ำเงิน ทำให้เห็นได้ชัดขึ้น

กำลังขยาย 10X

กำลังขยาย 40X

รูปที่ 3 เศษผงที่มาจากดอกทุเรียน

(ขอขอบคุณภาพถ่าย (กล้องจุลทรรศน์) จาก แพทย์หญิงณัฐชนก ถาวรวงษ์ กลุ่มงานพยาธิวิทยา)

รูปที่ 4 ดอกทุเรียน

เอกสารอ้างอิง

1. Salakpetch S, Chandraparnik S, Hiranpradit H. Pollen grains and pollination in durian, *Durio zibethinus* Murr. *Acta Hort* 1992; 321:636-40
2. Durian info. Pollination of Durian Flowers [Internet]. [cited 2018 Aug 31]. Available from: <http://durianinfo.blogspot.com/p/assisted-hand-cross-pollination-of.html>